

Een roos op Père Lachaise

=====

De lucht is helderblauw en de sneeuw weerkaatst het zonlicht, als ik die winterse namiddag de hoofdingang van de Parijse begraafplaats Père Lachaise **passeer**. "Het kerkhof is het grootste en het meest interessante van Parijs. Zijn weelderige begroeiing, zijn schilderachtige ligging en de veelvormige grafmonumenten zullen op elke bezoeker indruk maken", schrijft de reisgids die mij bij het bezoek begeleidt.

Er zijn mensen met een vreemde voorliefde voor begraafplaatsen. Op zo'n plek waar velen een 'rust zacht' wordt toegewenst, vinden ze zelf wat rust, een moment van inkeer. Het zijn heus geen morbide geesten die van het overpeinzen van hun eindigheid temidden van graftombes geestelijk opknappen.

Ik behoor niet tot hen, en ik mijd het kerkhof zolang het kan. Men loopt zijn grootste vijand niet vroegtijdig in de armen en doet er beter aan hem zo lang mogelijk minachtend de rug toe te keren. Maar deze keer ben ik dan toch bezweken voor wat een curieuze bezienswaardigheid heet te zijn. En bovendien, waar vind je op een paar hectare zoveel beroemdheden bij elkaar? Chopin, Molière, La Fontaine, Oscar Wilde en Edith Piaf - zij onder anderen liggen er begraven.

Het is vlak voor Pasen als ik in de poort van Père Lachaise in het Latijn de spreuken: 'Zij zijn vervuld van één hoop, de onsterfelijkheid' en: 'Wie in Mij gelooft zal leven, ook al is hij gestorven' gegraveerd zie. Bijbelwoorden, uit het boek Wijsheid en uit het Johannesevangelie. Maar de gedachte aan een opstanding der doden komt me in deze winterzon onwerkelijk voor.

Het lijkt of ook de begravenen niet meer op Pasen rekenen, en zich voorgoed op hun verblijf op Père Lachaise hebben ingericht. Daarin is de begraafplaats werkelijk een curiositeit: het is een dodenstad met dorpskarakter, en de sfeer heeft bijna iets huiselijks. De graftombes hebben dan ook de vorm van huisjes, en er zitten raampjes en een deur in. De straten hebben er namen en er staan bankjes om op uit te rusten en naar het passerende verkeer te kijken. De wandelende moeders met hun spelende kinderen en de wilde katten die in de milde winterzon liggen te snorren versterken nog die indruk. "Hier wordt kiekeboe gespeeld", denk je als je de burgerlijke familie-tombes in de vorm van gracieuse tempeltjes of een soort mini-notre-dame-tjes voorbij loopt. Père Lachaise ademt een sfeer van doodsontkenning die tegelijk berusting is, een gespeeld 'neen' dat eigenlijk eigenlijk al zachtjes 'ja' heeft gezegd en zich gewonnen heeft gegeven.

De geliefden Abelard en Heloise zijn eindelijk verenigd in een bouwsel dat het midden houdt tussen een kerk en een hemelbed. Maar hun handen zijn nu kuis gevouwen. Bij Chopin treurt een muze op het graf, en de verse rozen van een bewonderaar zijn al door de kou bevangen. Bij George Bizet siert een ^{als} Lier de tombe - maar zij zal nooit meer bespeeld worden, evenmin de ganzeveer die bij Balzac op een gesloten boek is neergelegd ooit weer opgenomen zal worden.

Pasen op Père Lachaise? Ik durfde het niet eens meer te vragen, toen ik in de uiterste westhoek van de begraafplaats de gedenktokens van Mauthausen, Buchenwald en andere ~~verschrikking~~soorden passeerde. Op het monument voor Dachau las ik een woord van Edmond Michelet: "Wij hebben de afgronden in onszelf en bij anderen gepeild". Een wereldwijd Goede Vrijdag, zonder Opstanding.

Maar, me omdraaiend, zag ik toch dat woord staan: 'Resurrection'.
Ik las het niet op een graf, maar op een marmeren plaat midden
in een rozenperk. De 'roos van Ravensbrück' was hier geplant,
en men had haar 'Opstanding' genoemd. Ik las de versregels:
"Ik ben 'Opstanding'; / door alle jaren heen / door alle seizoenen
heen / zal ik van het leven blijven getuigen."

De rozen waren gesnoeid en bijna helemaal ondergesneeuwd.
Deze zomer zouden ze weer bloeien. Mij schoot het bijbelwoord
te binnen en, het lied neuriënd dat erover gemaakt is, verliet ik
de koude begraafplaats. "Er is een roos ontloken / uit barre winter-
grond / zoals er was gesproken / door der profetenmond."
Een Kerstlied eigenlijk, maar wat deed het er toe; misschien
had ik ^(toch) iets van Pasen op Père Lachaise gezien.